

Een bloedbad in het poppenhuis

Kunstenaars zijn soms onverbetterlijke lastposten. Recidivisten zijn het, die elke keer weer wegkomen met hun alibi: de kunst. Maar vaak zijn hun streken zijn wat flauw, een beetje ondeugend maar niet werkelijk confronterend. Het mag soms wel wat radicaler, wat subversiever, wat wereldbestormender. Laat de kijker zich maar medeplichtig voelen.

Het uittrekken van je beha, zoals de Hongaarse Hajnal Németh doet in *Striptease or not?*, kan moeilijk nog als provocerend statement worden beschouwd. Zelfs als je dit gebaar als parodie op de feministische vrijheidsdrang moet interpreteren, heeft het – met excuses voor de woordspeling – te weinig om het lijf.

Het filmpje van Németh wordt vertoond op de tentoonstelling *Túlunka/Overwerk. Foreign Affairs: Budapest* in het Rotterdamse TENT. Dit is een presentatie van Rotterdamse kunstenaars die een periode in Boedapest hebben gewoond. Daarnaast wordt er werk getoond van Hongaarse kunstenaars die door deze Rotterdamse kunstenaars belangrijk worden geacht. Dit leverde een vrij willekeurige selectie op.

Dat extreme voorstellingen ook niet altijd het gewenste resultaat hebben, bewijst Ágnes Elöd. Ze doet erg haar best om te choqueren, maar ze schiet dit doel volledig voorbij. Elöd maakte een poppenhuis waarin zich een bloedbad heeft afgespeeld. Een poppetje heeft een mes in de rug, een ander hangt opgeknoopt in een deuropening, bloedvegen op de muren, miniatuurmitrailleurs op de grond. Er is dood en verderf gezaaid, daar bestaat geen misverstand over. Maar het is te eenduidig, te makkelijk. Het drama mist de subtiliteit waardoor het beroering teweeg zou kunnen brengen.

Misschien komt kunstzinnige tegendraadsheid beter tot zijn recht in de openbare ruimte. Kun-

Werk van Hints

FOTO JEROEN SWOLFS

stenaars gaan de straat op, documenteren hun acties en presenteren die vervolgens toch weer in een tentoonstellingsruimte. Vaak zijn de verslagen van die projecten (opgehangen knipseltjes, foto's en tekeningen) slaapverwekkend saai, maar in het geval van Hints, een Hongaarse kunstenaarsgroep, is het zeker de moeite waard om kennis te nemen van hun guerrillactieken. Daartoe ligt een kleine brochure op een tafel.

Een van hun meest originele acties was *Don't panic!* Hierbij 'kaapten' ze de lijnbus die dagelijks vele malen langs het Instituut voor Hedendaagse Kunst in Dunaujváros rijdt. Duizenden mensen passeren dat Instituut zonder er ooit naar binnen te gaan. De leden van Hints vonden dat daar verandering in moest komen. Ze reden mee in de bus en op het moment dat deze halt hield bij het Instituut riepen ze: 'Geen paniek, u neemt deel aan een kunstproject!'. De verraste passagiers werden vervolgens meegetroond naar het Instituut waar op dat moment een opening was. Zo lok je mensen op een vrolijk anarchistische wijze uit hun tent, en in de jouwe.

Ook Jeroen Jongeleen ging vrijpostig te werk. Jongeleen was een van de Nederlandse kunstenaars

die in Boedapest artistiek asiel kreeg. Hij ontwierp een waardeeringssysteem voor de openbare ruimte, waarbij hij cijfers uitdeelt aan lantaarnpalen, aanplakbiljetten en verkeersborden. Hiervoor gebruikt hij stickers. Een vuilnisbak krijgt een sticker met vijf punten, terwijl een elektriciteitskastje tien punten in de wacht sleept. Juist het feit dat de criteria die Jongeleen hanteert duister blijven, maakt het werk fascinerend.

De minuscule ingrepen van Jongeleen contrasteren mooi met de grootschalige interventies van IPUT (International Parallel Union of Telecommunications), een kunstenaarscollectief dat zich bezighoudt met de naoorlogse geschiedenis van Hongarije. Op de tentoonstelling draait een video van de 'fantomisering' van het Beeld van de Vrijheid, dat hoog uittorent boven Boedapest. IPUT omhulde het met een groot wit doek met twee zwarte gaten. De boodschap is duidelijk: de vrijheid was in het communistische verleden een spookbeeld, ze bestond eenvoudig niet. Misschien niet subtiel, maar wel indrukwekkend.

Túlunka/Overwerk. T/m 1 sept. in TENT., Witte de Withstraat 50, Rotterdam. Di-zo: 11-18.u.